

Vård och omsorg
Sara Roxell

Färgläggning av gråzonerna – några exempel från praktiken

Vilken verksamhet inom vilken huvudman som ska göra vad, när det handlar om insatser för barn och ungdomar med en psykisk funktionsnedsättning, psykisk ohälsa eller psykosocial problematik är ett återkommande diskussionsämne bland förbundets medlemmar. Tydliggör lagstiftningen ansvarsgränser mellan våra respektive verksamheter eller blir konsekvensen att vi arbetar i ett gränsland som behöver färgläggas? Ett gränsland där huvudmännen agerar utifrån sina lokala och regionala förutsättningar och kultur.

I föregående cirkulär görs en redogörelse för befintlig lagstiftning när det gäller barn och ungdomar med psykisk funktionsnedsättning i syfte att tydliggöra befintliga ansvarsgränser. Det övergripande syftet är att underlätta samverkan med barnets/den unges bästa i fokus. Lagstiftningen tillhandahåller emellertid inga närmare anvisningar kring hur ansvaret för och övergången mellan olika insatser ska fördelas mellan ansvariga huvudmän. Detta innebär att landstingen och kommunerna, såväl mellan sig som internt, har ett ansvar för att själva komma överens om hur gränsdragning ska ske och hur insatser ska samordnas. Lösningarna ser olika ut utifrån lokala förutsättningar och behov. För att ge inspiration till hur de gråzoner som kan uppstå när lagstiftningen tolkas kan färgläggas på ett sätt som minskar risken att barn eller ungdomar faller mellan stolarna vill vi sprida erfarenheter och exempel. Det gör vi genom att beskriva hur några landsting och kommuner gjort.

De vi har valt att belysa är: Region Gotland *BarnSam*, Västra Götaland *Lokal tillämpning av Västbus* och Kronoberg *Samverkan genom barn- och ungdomshälsan*.

De här exemplen är inte avgränsade till barn och unga med psykisk funktionsnedsättning utan har ett vidare perspektiv på barn och ungas psykiska hälsa. Vi tror ändå att de kan bidra till idéer och stöd för lokala lösningar för samverkan kring barn och unga med psykisk funktionsnedsättning på ett konstruktivt sätt.

Texterna har skrivits av Susanne Holmsten, utvecklingsstrateg vid Västmanlands Kommuner och Landsting på uppdrag av SKL.

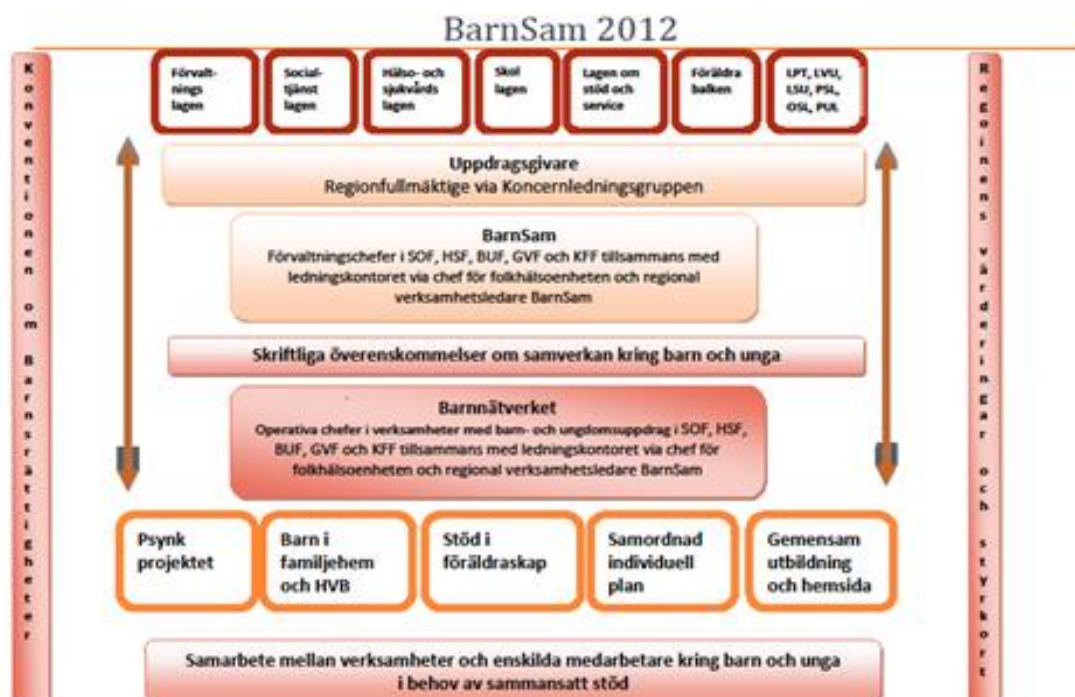
Exempel 1 BarnSam, Region Gotland

Region Gotland

Landskapet Gotland utgör en enda kommun. Den heter (sedan 2011) Region Gotland. Region Gotland svarar för både de primärkommunala uppgifterna och de landstingskommunala uppgifterna. Region Gotland har också det regionala utvecklingsansvaret.

BarnSam

Samverkan på Gotland, BarnSam, har en genomtänkt ledningsstruktur, ett chefsnätverk med chefer från olika förvaltningar som bildades redan i mitten av 1990-talet och en hemsida som är både lättläst och fylld av information. BarnSam har en särskilt anställd verksamhetsledare på heltid. Verksamhetsledaren har en god teoretisk kompetens (doktorsexamen) och praktisk erfarenhet av arbete som psykolog och chef inom sjukvården. Både verksamhetsledaren Anna Derwinger-Hallberg och IFO-chefen Christina Godarve betonar vikten av dialog och berättar om de lärprocesser som äger rum inom BarnSam. BarnSams verksamhet drivs i projektform. Så här beskrivs organisationen och dess sammanhang (lagstiftning och styrdokument) på en powerpointbild på hemsidan:

BarnSams ledningsstruktur

Fem förvaltningar på Gotland har ett ”barnuppdrag”: socialförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen, hälso- och sjukvårdsförvaltningen, gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen. Cheferna för de fem förvaltningarna fungerar sedan 2011 som ett strategiskt utskott till koncernledningsgruppen för Region Gotland. Tillsammans med nyckelmedarbetare (sakkunniga) och folkhälsochefen bildar de BarnSam. BarnSam har möten vid två tillfällen per termin. I slutet av varje termin görs avstämningar med de ansvariga politikerna. Samtliga nämndordföranden och samtliga förvaltningschefer samt verksamhetsledaren möts då och tjänstemännen berättar om terminens arbete.

På operativ nivå finns Barnnätverket där verksamhetsnära chefer samarbetar och samverkar. Barnnätverket har möten en gång i månaden.

Alla nivåer behöver vara involverade för att det ska fungera, säger IFO-chefen Christina Godarve. Det finns en linje och en tydlighet i organisationen. Alla nivåer måste vara engagerade. Man behöver stödet hela vägen för att få arbetet prioriterat.

Den genomtänkta ledningsstrukturen ska också göra arbetet mindre sårbart genom att inte vara så personbundet. När någon person slutar och en ny börjar finns goda förutsättningar för fortsatt samverkan. Det hindrar inte att också personerna ses som viktiga för att det ska bli god kvalitet i verksamheten.

Förändringsarbetet inom BarnSam ska utgå från evidensbaserad kunskap eller (när inte det finns) ”bästa möjliga kunskap”.

Målgrupp

Målgruppen för arbetet är barn och unga med psykisk ohälsa och barn och unga som riskerar att utveckla psykisk ohälsa. De närmaste åren ska arbetet fokusera på de barn och ungdomar som har de största behoven av stöd och hjälp.

Mötena prioriteras

Mötena i BarnSam och barnnätverket prioriteras. Det märks bl. a. genom den goda närvaron.

BarnSams hemsida är informationsrik

BarnSams hemsida är lättillgänglig. Texten är lättläst och informationen tydlig. På hemsidan (<http://www.gotland.se/barnsam>) finns en folder som tydligt och konkret beskriver ledningsstrukturen. På hemsidan finns också styrdokument, en blankett för samtycke och blanketter för individuell plan och uppföljning av den individuella planen. Av hemsidan framgår att Barnsams verksamhet drivs i projektform. På hemsidan finns också en redovisning av aktuella projekt. Dessa är:

- Samordnad individuell plan
- Skolnärvaro och resultat
- Föräldraskap och kognitiva svårigheter

- Barn placerade i familjehem och HVB
- Barn som nära anhöriga
- Små barn med utvecklingsförseningar

De två första projekten ingår i Psynken¹ (www.skl.se/psynk)²

Projektet om föräldraskap och kognitiva svårigheter genomförs i samarbete med Kunskapscentrum SUF² i Uppsala.

Det gemensamma informationssystemet på intranätet är en framgångsfaktor

En framgångsfaktor, säger verksamhetsledaren Anna Derwinger-Hallberg, är det gemensamma informationssystemet. De fem ”barnförvaltningarna” har en gemensam ”mapp” på kommunens intranät och därmed samma möjlighet att komma åt viktig och aktuell information. I ”mappen” förvaras kunskapsunderlag, kartläggningar, dagordningar och minnesanteckningar. Vi har också en gemensam ”logg” där vi för in beslutade projekt, vem som är ansvarig, vad som är det första vi ska göra och vad som är ett önskvärt resultat. Det gör att dokumenten används av de olika förvaltningarna och också på olika nivåer inom varje förvaltning.

Samtalen i barnnätverket innebär ett lärande

Samtalen i barnnätverket innebär ett lärande. Samtalen skapar en förståelse för de betingelser och traditioner som påverkar de olika verksamheterna. Samtalen ger också nya kunskaper. Föräldrarnas stora ansvar och vikten av att kommunicera svåra saker med föräldrarna har tagits upp. Ett exempel på lärande var när en skolverksamhet fick stöd av IFO att genomföra ett svårt föräldrasamtal. Genom samtalet med föräldrarna och genom samtalen i barnnätverket fick skolans befattningshavare nya erfarenheter och kunskaper som kommer till nytta också i framtida samtal med föräldrar. En förutsättning för det ömsesidiga lärandet är de regelbundna träffarna som gjort att man lärt känna varandra.

Ett exempel på hur projekt kan uppstå

Ett projekt inom BarnSam kan exempelvis uppstå på det sätt som var fallet när projektet kring föräldraskap och kognitiva funktionsnedsättningar uppstod. En grupp anställda inom skola, socialtjänst och sjukvård identifierade barn till föräldrar med kognitiva svårigheter som en riskgrupp. De anställda utformade en gemensam skrivelse om detta. En av förvaltningscheferna förde frågan vidare. Samma fråga fördes också fram den politiska vägen genom en motion. Politikerna beslutade att en handlingsplan

¹ Åren 2012 - 2014 bedriver SKL i samverkan med ett utvecklingsarbete för att synkronisera samhällets insatser för barn och unga som har, eller riskerar att utveckla, psykisk ohälsa. All hjälp som samhället kan erbjuda (från skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård) ska vara lätt att hitta och ges i rätt tid.

² SUF- Kunskapscentrum - Samverkan Utveckling Föräldraskap

Organisation för samarbete i Uppsala län kring familjer där minst en av föräldrarna har kognitiva svårigheter. SUF har specialistkompetens och arbetar med information, kunskapsförmedling, kompetensutveckling, konsultation och metodutveckling. <http://www.lul.se/suf>

skulle utarbetas för arbetet med barn till föräldrar med kognitiva svårigheter. Ett projekt uppstod. Frågan hade också kunnat föras uppåt i organisationen genom barnnätverket till BarnSam och vidare till den politiska nivån. Initiativen kan alltså komma både uppifrån och nedifrån. Det är viktigt att det är så, poängterar både IFO-chefen och verksamhetsledaren.

”Spindeln i nätet” - BarnSam har en egen verksamhetsledare

BarnSam har en egen verksamhetsledare. IFO-chefen beskriver hennes roll som ”spindeln i nätet”. Innan verksamhetsledaren anställdes upplevde cheferna det som svårt att få utrymme att både driva utvecklingsarbete inom den egna organisationen och också driva det gemensamma utvecklingsarbetet. För att få ökad fart i BarnSams utvecklingsarbete beslutade de förtroendevalda om medel för inrättandet av en tjänst som verksamhetsledare³. Verksamhetsledaren fick till uppgift att arbeta med verkställandet av de beslut som fattades i chefsgrupperna.

Verksamhetsledaren bereder också ärenden genom att arbeta fram underlag för beslut. I första hand bereder verksamhetsledaren ärenden till BarnSam, men i viss mån också till det operativa barnnätverket. När BarnSam fattar beslut i en viss fråga är det verksamhetsledaren som tillsammans med cheferna för ut beslutet i organisationen. Arbetet bedrivs genom hemsidan och genom intranätet, men också genom direktkontakt med chefer och medarbetare i de olika förvaltningarna.

Verksamhetsledaren arbetar också med de olika projekten, med att följa upp dessa och att anordna gemensamma utbildningar.

IFO-chefen Christina Godarve framhåller hur viktigt det är att verksamhetsledaren har god kompetens. Verksamhetsledaren behöver vara en person som ”kan alla verksamheter” och som känner till den aktuella forskningen och vad som är evidensbaserat. Verksamhetsledarens kompetens och ledningsstrukturen är de avgörande faktorerna för att projektet går bra. Hon tillägger:

- *Vi är så pressade så om man ska göra allt det där själv så blir det så stressat. Även om det är något viktigt och bra så gör stressen att det blir en belastning. I och med att det sköts av Anna är det alltid en positiv känsla. Det innebär en avsevärd skillnad för min del. Och det är viktigt att gå in med energi i arbetet.*

En gemensam utbildningsdag hade stor betydelse

När Gotland vid årsskiftet ”sjösatte” arbetet med SIP för barn och unga, gjordes det genom barnnätverket efter att Barnsam antagit en rutin för hur arbete med SIP skulle gå till på Gotland.

³ Inspirationen kom från SkolFam i Helsingborg. En verksamhet som drivits av särskilt anställda med goda resultat.

En utbildningsdag anordnades av verksamhetsledaren tillsammans med berörda chefer i barnnätverket. Utbildningsdagen var obligatorisk för samtliga anställda som möter barn inom socialtjänsten och sjukvården. Den var också obligatorisk för rektorer och förskolechefer. Det innebär att ca 200 anställda kom till utbildningsdagen. Under rubriken: "BarnSam sätter barnen i centrum" uppmärksammade Radio Gotland utbildningsdagen och BarnSams arbete med samverkan.

IFO-chefen Christina Godarve säger att det som hände den dagen skapade energi och att "Nu är SIP på allas läppar".

Att samtliga förvaltningar deltar i processerna skapar legitimitet

Det är viktigt att alla förvaltningar deltar i planerandet av utbildningarna. Här startade det med att barnnätverket uppmärksammade behovet och beslutade om att en utbildning skulle genomföras. Barnnätverkets chefer kunde sedan väcka intresse i de egna förvaltningarna. På så sätt skapar man legitimitet på alla nivåer och gör så att alla känner till att det är en viktig utbildning, säger Christina Godarve.

Rutiner för samverkan kring det enskilda barnet

I foldern: *Rutiner - Samverkan kring barn och unga i behov av särskilt stöd*, som finns på BarnSams hemsida, ges konkreta instruktioner till dem som i sin yrkesutövning kommer i kontakt med barn och unga som har insatser från både socialtjänst och hälso- och sjukvården. Av rutinerna framgår att alla som uppmärksammar behovet av samverkan ska föra frågan vidare till en chef i den egna förvaltningen eller till annan ansvarig person. Av rutinerna framgår att föräldrarna ska tillfrågas om samtycke till ett möte kring samordnad individuell plan (SIP-möte). När föräldrarna lämnar samtycke ska mötet hållas inom 30 dagar. Kallelse till mötet görs av den verksamhet som uppmärksammat behovet av samverkan. Alla som är kallade är skyldiga att delta. Vid mötet upprättas en samordnad individuell plan enligt en mall, som finns på hemsidan och som delas ut vid mötet. Under mötet utses en samordnare som ska hålla kontakt med barnet eller den unga och vårdnadshavaren/vårdnadshavarna. Den samordnade individuella planen ska följas upp. Avvikelse ska rapporteras. Det betraktas som viktigt att upptäcka systemfel.

Samordnade individuella planer

Målet för 2013 är att 30 samordnade individuella planer ska göras. Verksamhetsledaren ska snart undersöka hur många som har gjorts, men tror inte att det kommer att bli svårt att nå målet för året.

Christina Godarve är positiv till de samordnade individuella planerna, SIP, men säger också att det är viktigt att inte knyta orimligt höga förväntningar till [SIP:arna](#). SIP är inte lösningen på allt.

Föräldrarna är i princip alltid med på mötena. Det finns dock föräldrar till barn med funktionsnedsättningar som efter att ha träffat en stor mängd myndighetsrepresentanter är helt slutkörda. I vissa fall kan de då välja att låta någon annan representera dem. Det finns också goda exempel på hur de professionella lyckats anpassa mötena så att

föräldrarna kunnat vara delaktiga. Det gäller exempelvis ett samtal som genomfördes med hjälp av en samtalsmatta⁴.

Samverkan är bra för barnet, föräldrarna och de samverkande myndigheterna. För skolan är det många gånger en lättnad att veta att barnet och dess familj få hjälp från flera håll, säger verksamhetsledaren.

Vad som just nu är aktuellt att utveckla vidare

Ett möte med centrala chefer ska ge svar på vad medarbetarna efterfrågar vad gäller utbildning.

Det finns önskemål om att en dagordning (mötesmall) för SIP ska utformas för att underlätta mötena och planeringen av dem.

Hemsidan ska utvecklas ytterligare genom att filmer och PP-presentationer från utbildningar läggs ut.

⁴ Samtalsmatta (Talking Mats) är en metod och ett redskap som utvecklats av logoped Joan Murphy m fl. på Stirling University i Skottland (www.talkingmats.com) och som används inom olika verksamheter i Sverige. En samtalsmatta ger samtalet en tydlig struktur. Samtalsmattan är en dörrmatta på vilken man placerar olika bilder. Personer som har kommunikationssvårigheter får genom bilderna stöd i att förstå och uttrycka sina åsikter.

Exempel 2 Västbus, stadsdelen Majorna-Linné och BUP-mottagning Kungshöjd i Göteborg, Västra Götalandsregionen

Västbus

Samverkan i Västra Götaland, Västbus, har en informationsrik hemsida en genomtänkt ledningsstruktur och en lång tradition av samverkan.

Ledningsstrukturen omfattar samtliga nivåer; från den regionala till den lokala. De olika nivåerna samspelar med varandra. Samarbetet präglas av prestigelöshet och en strävan efter att utveckla arbetet vidare. Samverkansmöten kring enskilda barn ges högsta prioritet. Det finns en förståelse för olika verksamheters svårigheter och begränsningar kombinerad med krav på att varje verksamhet bidrar med sin del.

På hemsidan beskrivs ledningsstrukturen. På hemsidan finns också styrdokument och blanketter för både individuell plan och uppföljning av den individuella planen. En ordlista: "Begrepp och termer A-Ö", som är relevanta för arbetet finns också liksom presentationsmaterial som kan användas av dem som arbetar med Västbus. (<http://epi.vgregion.se/sv/Vastbus/>)

Västbus ledningsstruktur

Styrgrupp

På den övergripande nivån finns Västbus styrgrupp. Styrgruppens uppgift är att hålla samman den regionala utvecklingen. Styrgruppen består av chefsrepresentanter för socialtjänsten och barn- och ungdomspsykiatri (utsedda av de delregionala ledningsgrupperna-se nedan). Skolan är också representerad i styrgruppen. Ordförandeskapet innehas av socialtjänsten eftersom socialtjänsten har ett särskilt ansvar för att samverkan ska komma till stånd. För sekreterarskapet svarar det kommunförbund som ordförandens kommun ingår i. Representanter för vuxenpsykiatri, habiliteringen, den somatiska barnsjukvården och Migrationsverket liksom Kommunförbundsrepresentanter i Västra Götaland kan adjungeras vid behov.

Styrgruppen tillsätter olika beredningsgrupper vid behov.

Delregionala ledningsgrupper

För varje sjukhusområde/kommunförbundsområde finns en ledningsgrupp

Ledningsgrupperna har ansvaret för samverkan inom sitt område och för att följa upp införandet av nya arbetsmetoder. Ledningsgrupperna har också ett ansvar för kvaliteten i vården.

I ledningsgrupperna ingår

- Verksamhetschefer för barn- och ungdomspsykiatri respektive vuxenpsykiatri.
- Socialchefer eller motsvarande i kommuner/stadsdelar.
- Skolchefer eller motsvarande i kommuner/stadsdelar.
- Företrädare för Gryning Vård AB, Statens institutionsstyrelse eller andra berörda verksamheter adjungeras vid behov.

Lokala styrgrupper

På lokal nivå finns styrgrupper som utarbetar strukturer och rutiner för samverkan på lokal nivå utifrån övergripande riktlinjer och beslut och utifrån de lokala förutsättningarna.

Riktlinjer⁵

Till grund för samverkansarbetet ligger Västbus riktlinjer som antogs 2005⁶ och reviderades 2012. Av riktlinjerna framgår varje huvudmans och verksamhets ansvar för barn med både psykisk och social problematik. Av riktlinjerna framgår också huvudmännens och verksamheternas ansvar för samverkan. De olika nivåernas uppgifter och kommunikationen mellan nivåerna beskrivs i riktlinjerna. När riktlinjerna inte följs i ett ärende, när överenskomna insatser/åtgärder i den individuella planen inte utförs eller då parterna inte kommer överens ska en avvikelserapport skrivas. Avvikelserapporten ska lämnas till den lokala Västbusgruppen för analys. Den lokala Västbusgruppen kan också föra ärendet vidare till den delregionala ledningsgruppen för vägledning utifrån Västbus riktlinjer.

⁵ Gemensamma riktlinjer för kommunerna och regionen i Västra Götaland om samverkan avseende barn och ungdom med sammansatt psykisk/psykiatrisk och social problematik.

⁶ av Västkomstyrelsen och regionstyrelsen

Målgrupp

I riktlinjerna beskrivs målgruppen som barn och unga vuxna till och med 20 år med sammansatt psykisk/psykiatrisk och social problematik, som behöver tvärprofessionell kompetens från olika verksamheter. Inom målgruppen finns stor spridning vad gäller problemtyngd och därmed behov av insatser.

Samverkan kring det enskilda barnet i stadsdelen Majorna-Linné

Inom både socialtjänsten och barn- och ungdomspsykiatri upplevs människors problem som alltmer komplexa. De barn och ungdomar vars familjer kommer i kontakt med socialtjänsten behöver ofta stöd också i skolsituationen och hjälp av närhälsan⁷ eller barn- och ungdomspsykiatri för psykisk ohälsa. Föräldrarna behöver ofta stöd och hjälp av socialtjänsten. Samverkan innebär att familjen kan få hjälp inom flera områden samtidigt vilket innebär bättre förutsättningar för att den hjälp som ges blir verkningsfull. Forskning visar att insatser inom olika områden är det mest verkningsfulla när problematiken är sammansatt. Familjerna behöver att stödet som ges blir begripligt och utgör en helhet. När rehabiliteringen, skolan och barn- och ungdomspsykiatri deltar i samma möte blir det lättare för föräldrarna och de samverkande myndigheterna att förstå barnets eller ungdomens situation. Mötena gör det tydligt för föräldrarna vilket stöd de kan få i en svår situation och vilken verksamhet som ger vilket stöd. Det är självklart att man sparar tid genom gemensamma möten. Det gäller inte minst föräldrarna som ofta har fått ta ett alltför stort ansvar för samordningen av olika insatser, säger cheferna Urban Wåhlander (BUP) och Mona Wibrån (IFO:s familjemottagning).

I de fall mötena har många deltagare upplevs det som en fördel med en oberoende ledare som kan hjälpa till att klargöra det gemensamma målet och de olika verksamheternas roller samt uppgifter. Det är också en fördel med en oberoende ledare vid möten där man ska följa upp att de olika verksamheterna fullföljt sina åtaganden. Alla måste bidra med sin del. Det är inte alltid man har tillgång till en oberoende ledare, men när man har det är det en stor fördel. Det skapas en dynamik, när den som leder är oberoende och kan ställa också de lite obekväma frågorna, menar Mona Wibrån och Urban Wåhlander.

”Vi säger aldrig: Det här är inget för oss”

Utgångspunkten för samverkan är att människor behöver hjälp från olika håll och att den hjälpen behöver samordnas. Urban Wåhlander säger: *”Vi säger aldrig: Det här är inget för oss. Det är något för oss, men vem som gör vad, det kan man behöva diskutera. Vi ska tillsammans genomföra det som behövs även om vi från början inte kan veta vem som ska göra vad. Jag har aldrig varit med om att medarbetarna säger: Det där får väl socialtjänsten ta hand om. Eller det är inte vårt bord. ... Nej, man går in på mötet med en öppenhet för vad vi gemensamt kan göra.*

⁷ De offentligt drivna vårdcentralerna i Västra Götaland bytte våren 2013 namn till Närhälsan.

Socialtjänsten har ett samordningsansvar enligt lagstiftningen, poängterar Mona Wibrån. Men relationerna mellan de samverkande huvudmännen uppfattar både hon och Urban Wåhlander som symmetriska vilket underlättar samverkan. *Vi delar på ansvaret och sätter personen/ patienten/ klienten i fokus.*

Samverkan har byggts upp under många år och den fortsätter

Stadsdelen Majorna-Linné och den lokala barn- och ungdomspsykiatrien har byggt upp sin samverkan under många år. Redan år 2001 gjordes en kartläggning av antalet barn som riskerade att hamna mellan stolarna och inte få den hjälp de var i behov vare sig av barn- och ungdomspsykiatrien eller socialtjänsten. Kartläggningen gjordes med hjälp av projektmedel. Utgångspunkten var att många barn och ungdomar är i behov av hjälp från både barn- och ungdomspsykiatrien och socialtjänsten. Detta visade sig tydligt i vardagsarbetet. Vid millennieskiftet utvecklades samverkan ytterligare. Med Västbus år 2005 tog samverkansarbetet ordentlig fart och blev mer omfattande. Skolan spelar nu en viktig roll i samverkan. Det finns en samsyn kring behoven av samverkan. Deltagandet i psynken⁸ innebär en nystart. De deltagande verksamheterna upplever det som positivt att arbetet inom psynken bygger på att ta tillvara det som fungerade bra redan tidigare. Det upplevs också som positivt att deltagandet ger möjligheter att utveckla samverkan vidare.

Samverkan mellan de professionella

BUP-mottagning Kungshöjd har utsett två socionomer till att vara ansvariga för samverkan inom varsitt geografiskt område. Ett av dessa områden är Majorna-Linné. Socionomerna är tillgängliga för de frågor som uppstår i vardagen. I vissa fall kan det exempelvis vara svårt för socialtjänsten att avgöra om det är barnpsykiatrien eller närhälsan som är rätt instans att samverka med.

Samverkan mellan kommunens socialsekreterare och BUP:s kuratorer och ibland psykologer fungerar väldigt bra. Samarbetet med grundskolan fungerar också väldigt bra. Samverkan underlättas av att det finns utarbetade tydliga strukturer för samverkan. Samverkanstänkandet genomsyrar organisationerna. Det finns en prestigelöshet. Och alla verksamheter ses som viktiga delar av samverkan.

Om de professionella får en fråga som är svår att svara på vid ett samverkansmöte tar de i första hand med sig frågan till arbetsplatsträffen respektive teammötet för diskussion med sina kolleger och sin chef för att komma fram till ett svar.

Om de frågor som ska tas upp på samverkansmötet hör hemma på chefsnivå så tar den berörda chefen ansvaret och går till mötet, exempelvis om processen inte går framåt p.g.a. att en verksamhet inte gör sin del eller om det behövs ett förtydligande av en huvudmans ansvar och uppdrag eller när det är oklart vilka regler som gäller i ett visst fall

⁸ Åren 2012 - 2014 bedriver SKL i samverkan med ett antal regioner ett utvecklingsarbete för att synkronisera samhällets insatser för barn och unga som har, eller riskerar att utveckla, psykisk ohälsa. All hjälp som samhället kan erbjuda (från skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård) ska vara lätt att hitta och ges i rätt tid.

Samverkan bygger både på eget och gemensamt ansvar

Samverkan mellan de olika huvudmännen och verksamheterna i Västra Götaland bygger både på att varje huvudman/verksamhet tar ansvar för sin del och också tar ett gemensamt ansvar för att samverkan kommer till stånd och följs upp.

Alla kan kalla till samverkansmöte om det enskilda barnet

Föräldrarna eller någon av de samverkande myndigheterna (skolan, socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatri eller närhälsan) kan kalla till ett samverkansmöte. Att föräldrarna tar initiativet händer några gånger per år. Det kan exempelvis ske utifrån att de tycker att ”inget händer” och att de har positiva erfarenheter av att ett samverkansmöte kan hjälpa till med att få saker att hända. Det förekommer också att föräldrarna får ta ett orimligt stort ansvar för att samordna insatserna riktade till deras barn och att någon myndighetsrepresentant uppmärksammar hur svårt föräldrarna har det och upplyser om möjligheten till samverkansmöten. Den myndighet som föräldrarna vänt sig till tar ansvar för att kalla till samverkansmötet.

Alla kommer till mötet - Samverkan prioriteras

Samverkansmötena har högsta prioritet. Det är bestämt att det ska vara så. Det innebär att de som ska samverka kommer till mötet även i de fall samverkansmötet kolliderar med andra viktiga möten. För att detta ska kunna fungera skickas alltid en kallelse ut tre veckor innan mötet. *Vi tar samverkan på allvar.* Vem som helst av de berörda kan kalla till mötet. Den det gäller (patienten/klienten) ska vara med och är det också för det allra mesta. Stödet ska ha ett klient-och närståendefokus fokus. Mötena beskrivs som kreativa. *Det är högt i tak och vi känner att vi hjälps åt.*

Strukturen behövs

Västbus samverkan har en tydlig struktur på samtliga nivåer; regional, delregional och lokal nivå. Strukturen ses som nödvändig eftersom verksamheterna är förhållandevis stora även på lokal nivå. Strukturen gör att de som går in i arbetet vet vad de ska göra och vet vilket mandat de har.

Personerna är också viktiga

De som deltar i mötena har sina chefers förtroende att fatta beslut om vilken hjälp som ska ges. I de fall de professionella blir osäkra för de frågan tillbaka till sin organisation. Samarbetet underlättas inte enbart av de genomtänkta strukturerna. Att det finns chefer som har arbetat under lång tid i området är också betydelsefullt för samverkan.

Samordnad individuell plan (SIP) - Ett gemensamt dokument

Att man har börjat använda ett gemensamt dokument, ett SIP -protokoll, gör det tydligt för alla berörda vad varje verksamhet ska bidra med. Tidigare skrev varje verksamhet ett eget dokument vilket medförde otydlighet och viss osäkerhet. Varje verksamhet kan nu scanna in den individuella planen. Risken för missförstånd minskar.

Att vara med i "Psynken" innebär ett stöd att komma vidare i utvecklingsarbetet

Att Västra Götaland deltar i psynkprojektet på "intensiv nivå" innebär ett stöd att komma vidare i utvecklingsarbetet. Aktuellt just nu är att utveckla strukturer för samverkan med närhälsan⁹ som har ett ökat ansvar för arbete med psykisk ohälsa hos barn och unga Vid senaste "psynk-mötet" lyfte temaledaren behovet av att de samverkande huvudmännen på nytt går igenom riktlinjerna, för att kunna diskutera olika tolkningar och för att komma fram till fungerande lösningar utifrån riktlinjerna. Psynkmöten hålls vid två tillfällen per termin. I mötena deltar chefer på enhetschefs- eller områdeschefs-nivå.

Gemensamma utbildningar

De samverkande verksamheterna erbjuds gemensamma utbildningar. Detta ger en god grund för samverkan och uppskattas av deltagarna. Utbildningarna ger exempelvis kunskap om olika funktionsnedsättningar och modeller för föräldrastöd. De bygger på aktuell forskning. Temaledaren inom Psynken hjälper till med att anordna utbildningar.

⁹ Första linjens vård som ska erbjudas av vårdcentralerna.

Utvecklingsområden

Mycket fungerar bra i samverkan. Det finns samtidigt behov av ytterligare utveckling.

I stadsdelen Majorna-Linné finns det behov av att utveckla samverkan med gymnasieskolan och närhälsan. Det finns också behov av att diskutera konsekvenserna av att verksamheter blir alltmer specialiserade. Ibland möter familjer som behöver ett omfattande stöd ett mycket stort antal professionella. När det blir frågan om att en ”ny” verksamhet ska stå för en mycket begränsad insats vore det bra att kunna diskutera om någon verksamhet som redan har kontakt med familjen skulle kunna utföra insatsen i stället. Det är viktigt att alltid ha familjens bästa i fokus, säger Mona Wib

Exempel 3: Samverkan genom barn- och ungdomshälsan Kronobergs län

Samverkan i Kronobergs län

I Kronobergs län innebär den nyligen inrättade barn- och ungdomshälsan att samverkansarbetet tagit fart. Arbetet har uppmärksamats i lokalpressen och i Sveriges radio Kronoberg. Barn- och ungdomspsykiatri i Kronoberg, skolor och socialtjänsten har sedan tidigare en vana att samverka i enskilda ärenden, genom exempelvis nätverksmöten. BUP har svarat för konsultation till skolorna.

Barn- och ungdomshälsan, första linjens vård, startade sin verksamhet i slutet av september 2012. På kort tid har samverkan med skolorna och socialtjänsten i länet, byggts upp. När barn- och ungdomshälsan startade sin verksamhet var målgruppen barn i åldern 6-18 år. Den 1 april i år utvidgades målgruppen till att gälla också de riktigt små barnen. Målgruppen är nu barn och unga i åldern 0-18 år.

Barn- och ungdomspsykiatri och barn- och ungdomshälsan kompletterar varandra och erbjuder tillsammans barn och unga i Kronobergs län stöd och hjälp vid både lättare och svårare psykisk ohälsa. I de fall barn som har kontakt med barn- och ungdomshälsan visar sig ha behov av ett mer omfattande och djupgående stöd remitteras de till BUP. Inget ”glapp” uppstår då Barn- och ungdomshälsan håller kvar kontakten tills BUP tar emot.

Ledningsstruktur

På politisk nivå följer de förtroendevalda samverkansarbetet. De samverkansstrukturer som finns på politisk nivå finns inom varje huvudmans område.

Landstingets samverkansberedning

Landstinget har en beredning med ansvar för samverkan med kommunerna. Beredningen har till uppgift ”att främja en god hälsa och att erbjuda en god vård till kronobergarna”. Beredningen är tillsatt av landstingsstyrelsen. Samverkansberedningens syfte är att ”skapa förutsättningar för en god samverkan med länets kommuner och andra aktörer”. På Landstinget Kronobergs hemsida nämns som viktiga samverkansområden: Barn och ungdomars psykiska hälsa, nyanländas hälsa, funktionshinder och missbruk. Samverkansberedningen har också ett ansvar för samverkan inom äldreområdet. Samverkansberedningen ska följa arbetet med samverkansavtal och projekt. Samverkansberedningen ska också utveckla kontakterna med medborgarna genom medborgardialog.

<http://www.ltkronoberg.se/Medborgare/Demokrati-och-samverkan/Landstingsstyrelse/Samverkansberedning/>

Kommunal samverkan

I länets största kommun, Växjö, sker samverkan mellan de facknämnder som har ansvar för arbetet med barn och unga under gemensamma presidiummöten.

Ledningsgrupp

I länet finns sedan ca ett år tillbaka en ledningsgrupp med chefer från både landstinget och kommunerna. Det innebär att ledningsgruppen består av centrumchefer inom landstinget och socialchefer från kommunerna, d v s chefer med ett övergripande ansvar. Skolan är också representerad i ledningsgruppen. En tjänsteman vid regionförbundet är sammankallande. Ledningsgruppens huvuduppgift är att stärka samverkan. Aktuellt just nu är arbetet med olika överenskommelser, exempelvis SKL:s prioritering¹⁰, där Kronobergs län nu arbetar för att uppfylla grundkraven. Diskussioner om hur verksamheterna ska samverka kring åldersgruppen 0-25 år, kring Samordnade Individuella Planer (SIP) och kring ökad tillgänglighet pågår.

Operativ nivå

Ledningsgruppen har en beredningsgrupp med mer verksamhetsnära chefer kopplad till sig. Ledningsgruppen utser också olika arbetsgrupper med verksamhetsnära chefer. För varje arbetsgrupp utses en ordförande som blir huvudansvarig för att skriva ett förslag till ledningsgruppen. Just nu har en arbetsgrupp till uppgift att utforma ett förslag till flödesschema, där flödet mellan skolan, första linjens vård (barn- och ungdomshälsan) och BUP ska klargöras.

De olika nivåerna hänger samman

Det är viktigt att de högsta cheferna har en fungerande samverkan för att det ska fungera också på de lägre nivåerna i organisationerna. Samverkan i ledningsgruppen verkar fungera bra. Arbetet verkar präglas av prestigelöshet och en öppen dialog, säger Anni-Lie Jarhult avdelningschef för barn- och ungdomshälsan.

Cheferna i ledningsgruppen har regelbunden kontakt med de ansvariga politikerna. De verksamhetsnära cheferna inom både kommunerna och landstinget har i första hand kontakt med sina överordnade chefer.

Samverkan och samarbete är ofta väldigt personberoende. Det är viktigt att bygga upp en struktur för samverkan för att samverkan inte ska bli alltför beroende av enskilda

¹⁰ **Satsningen PRIO ska förebygga psykisk ohälsa och förbättra vården och omsorgen** Regeringen satsar 870 miljoner kr/år för att förebygga psykisk ohälsa och förbättra vården och omsorgen för personer med psykisk ohälsa. Satsningen gäller åren 2012-2016. I en handlingsplan lyfts prioriterade områden och insatser fram. Satsningen bygger på en överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Den innehåller stimulansmedel för att stödja huvudmännen att åstadkomma en förbättrad och mer tillgänglig vård och omsorg. Den innebär att huvudmännen ska börja registrera och mäta indikatorer för vård- och omsorgsresultat för att sedan kunna förbättra resultatet. 350 miljoner kronor fördelas utifrån en resultats- och prestationsbaserad modell. SKL får även använda 106,5 miljoner kronor för olika utvecklingsprojekt och för nationell samordning. Det är huvudmännens ansvar att erbjuda personer med psykisk ohälsa den vård och omsorg de behöver. Genom satsningen vill regeringen markera att detta är ett område som måste prioriteras av alla berörda aktörer. <http://www.regeringen.se/sb/d/14830/a/193799>

individer och deras goda vilja, säger Inger Kratz, tidigare rektor och blivande chef för kommunens resursenhet¹¹ på gymnasieförvaltningen i Växjö.

Det enskilda barnet/ungdomen i fokus

Samverkan är nödvändig för att barn och unga ska få den hjälp de behöver. De olika verksamheterna kompletterar varandra. Verksamheterna behöver tillsammans, och i dialog med familjerna, komma fram till hur stödet ska utformas på bästa sätt i det enskilda fallet, säger Annie-Lie Jarhult.

Samverkan fungerar nästan alltid bra

Samverkan mellan skolan, BUP, barn- och ungdomshälsan och socialtjänsten fungerar bra för det allra mesta, säger Inger Kratz. Att samverkan fungerar bra för det allra mesta anser också Annie-Lie Jarhult och Martin Glosax, verksamhetschef för barn- och ungdomspsykiatrien. I enstaka fall kan det dock uppstå svårigheter i samarbetet med socialtjänsten, säger Martin Glosax. Orsakerna kan bl. a. vara att socialtjänsten har en mycket svår uppgift och ibland har stora svårigheter att rekrytera socialsekreterare. Annie-Lie Jarhult menar att barn- och ungdomshälsan har fördel av att det finns anställda inom verksamheten som tidigare arbetat inom socialtjänsten. ”De fungerar som budbärare.”

När det uppstår svårigheter i samarbetet mellan handläggare inom socialtjänsten och behandlare inom BUP kan det bli aktuellt för de ansvariga cheferna att mötas och komma överens.

Hög tillgänglighet

Anne-Lie Jarhult har, tillsammans med de anställda, byggt upp verksamheten på barn- och ungdomshälsan på kort tid. Innan verksamheten startade lade hon stor vikt vid att anställa personer med ett öppet och flexibelt tänkande. Det har gett goda förutsättningar. ”Vi skapar något nytt och får ett positivt gensvar från socialförvaltningarna, skolorna, BUP och de ideella organisationerna”, berättar hon. Det är viktigt att också en idrottsförening kan ringa och få råd när de möter en ung person som de blir oroliga för.

Skolan är en viktig samverkanspartner. Där måste vi satsa, säger Annie-Lie Jarhult. Martin Glosax håller med om skolans stora betydelse. Skolan är viktig både för att den ger utbildning och för att den kan erbjuda en möjlighet att finnas med i ett meningsfullt sammanhang.

Elever med mycket hög frånvaro, ”hemmasittare”, är en prioriterad grupp. Oftast är det skolsköterskan, kuratorn eller föräldrarna som tar kontakt med barn- och ungdomshälsan för den gruppen. När barnen eller ungdomarna söker själva är det oftast för nedstämdhet, oro eller ångest. Barnet eller ungdomen liksom dess familj och skolan kan snabbt få stöd. Att nå ungdomarna tidigt, att förebygga att barnen eller ung-

¹¹ Resursenheten tillhandahåller stöd till skolorna genom skolsköterskor, kuratorer och specialpedagoger.

domarna behöver ett mer omfattande stöd, det är Barn- och ungdomshälsans uppdrag, berättar Annie-Lie Jarhult. Konsultation till skolorna är en viktig del av arbetet och gynnar samverkan.

När det inträffar att många ärenden från en och samma skola blir aktuella tar barn- och ungdomshälsan kontakt med elevhälsan och med rektorn på skolan i fråga och erbjuder samarbete genom samtal både om möjliga orsaker och för att bidra till att avhjälpa svårigheterna. Barn- och ungdomshälsan har positiva erfarenheter av att på så sätt få till ett gott samarbete.

För att ha en god tillgänglighet finns ett särskilt telefonnummer som ”en väg in” i verksamheten. Ett telefonnummer som är på väg att bli välkänt.

I barn- och ungdomshälsans uppdrag ingår att stödja primärvården (totalt 33 vårdcentraler¹²) när det gäller psykisk ohälsa bland barn och unga.

Organisatoriskt tillhör Barn- och ungdomshälsan Barn- och ungdomskliniken.

Landstingets stöd till skolorna har en lång tradition i Kronoberg, genom att BUP redan sedan tidigare har haft en konsultationsmodell för detta. I och med starten av barn- och ungdomshälsan kan BUP inrikta sig mer på att möta ett annat angeläget behov; stödet till ensamkommande barn och till personal på boenden för ensamkommande barn.

Barn- och ungdomshälsans hemsida som en del av tillgängligheten

Barn- och ungdomshälsans hemsida vänder sig direkt till såväl barn och ungdomar som föräldrar. Hemsidan har arbetats fram med hjälp av fokusgrupper och kontaktklasser¹³. Landstingets barnrättsstrateg har hjälpt till. Barnen och ungdomarna har tillfrågats om vilken information de vill ha och hur. Det är viktigt att de som informationen vänder sig till har fått påverka dess utformning. Många olika synpunkter lämnades, bl. a. för att de som tillfrågades var i olika åldrar. Det fanns dock viss samstämmighet. Synpunkterna har påverkat innehållet och utformningen.

Skriftliga överenskommelser är ett hjälpmedel i arbetet

Det är en styrka att ha gemensamma skriftliga överenskommelser, säger Inger Kratz, (gymnasieförvaltningen). Barn- och ungdomshälsans tillkomst gör att det finns behov av att revidera den överenskommelse som finns sedan tidigare. Arbetet har kommit långt, men är ännu inte helt klart, berättar Martin Glosax (BUP). Överenskommelsen omfattar samverkan mellan kommunerna i länet och Barn- och ungdomshälsan och BUP.

¹² Stödet ges till samtliga vårdcentraler oberoende av utförare.

¹³ **Landstinget Kronoberg har sedan hösten 2012 ett antal kontaktklasser i länet, från lågstadiet till gymnasiet för att skapa direkt dialog med barn och ungdomar i olika åldrar.**

Skolan uppskattar samverkan

Vid ett möte som nyligen hölls med skolcheferna, BoU-hälsan och BUP uttryckte länets skolchefer att de uppskattade samverkan. Det omvända gäller också.

Två goda exempel på samverkan kring ett enskilt barn

Det är underbart när det fungerar säger Annie-Lie Jarhult och berättar om en pojke med hög skolfrånvaro. Barn- och ungdomshälsan kallade till ett nätverksmöte med skolan och socialtjänsten. Föräldrarna gick sedan i stödsamtal på Barn- och ungdomshälsan. Pojken fick stöd av en annan behandlare. I botten låg en konflikt mellan föräldrarna. Det blev möjligt för pojken att återvända till skolan och det fungerade väl. Tack vare att skolsköterskan reagerade snabbt kunde familjen snabbt erbjudas hjälp. Genom stödet till föräldrarna blev de medvetna om sitt föräldraansvar. De fick stöd i att kommunicera med varandra och i att börja samarbeta. De började också kommunicera med barnen på ett nytt sätt, genom att de började lyssna på dem och tala med dem om viktiga saker. Detta hade stor betydelse för pojken och för familjen.

Ett annat gott exempel är en mamma och en flicka som rekommenderades kontakt med barn- och ungdomshälsan av BUP. Flickan visade stark oro och hade fysiska symptom. Under årens lopp hade socialtjänsten mottagit flera orosanmälningar. Mamman ville gärna ha hjälp i en svår situation. En långvarig och svår konflikt mellan föräldrarna visade sig vara orsaken till svårigheterna. Mamman fick stöd att förstå och uppmärksamma sitt barns behov och känslor. Flickan fick stöd av en behandlare och mamman av en annan. I slutet av de individuella samtalen träffades mamman och flickan med båda behandlarna och fick hjälp att tala med varandra om viktiga och svåra saker. När socialtjänsten efter ytterligare en anmälan inledde en utredning inbjöd socialtjänsten till ett möte med mamman, flickan, barn- och ungdomshälsan och socialtjänsten. På mötet beslutades att barn- och ungdomshälsan skulle ge fortsatt stöd och också ge fortlöpande information om barnets situation till socialtjänsten. Mamman och flickan uppskattade det stöd de fick. Mamman tyckte det var bra att socialtjänsten och barn- och ungdomshälsan samarbetade. Flickans starka oro upphörde och med det också de fysiska symptomen.

Samordnade individuella planer - SIP

Annie-Lie Jarhult, Martin Glosax och Inger Kratz är alla förespråkare av SIP. Att göra den enskilda individen delaktig och att tydliggöra vilka verksamheter som familjen har kontakt med är viktiga delar i [SIP:en](#). Samordning är inte den enskilda individens ansvar. Den är myndigheternas ansvar. Myndigheterna har dessutom ansvar för att göra insatserna konkreta och begripliga, understryker Annie-Lie Jarhult och Martin Glosax.

En SIP-mall har utarbetats. Mallen är tillgänglig för samtliga verksamheter. Vid utarbetandet har det varit viktigt att mallen skulle vara användarvänlig och inte alltför omfattande, berättar Martin Glosax och Annie-Lie Jarhult. Landstinget eller socialtjänsten är ordförande vid SIP-mötena. Vilken verksamhet som är ordförande avgörs utifrån vilket "livsområde" planen kommer att fokusera på. Skolan deltar vanligtvis i

SIP-mötena. Vid mötena kommer man överens om vilken verksamhet som ska göra vad. Mötet avslutas med att alla deltagare skriver under. Föräldrarna deltar alltid och brukar vara positiva till mötet. Många föräldrar pustar ut efter att myndigheterna kommit fram till vilken verksamhet som ska göra vad. Det är skräckscenariot för många att hamna mellan våra olika organisationer, säger Martin Glosax. De allra yngsta barnen brukar inte delta i SIP-mötena. Men det är inte ovanligt att ungdomar deltar. Ungdomens ålder och vad som ska diskuteras avgör. Ibland delas mötena upp i olika delar, där alla träffas i början och i slutet av mötet. Det är viktigt att anpassa efter individen och se till varje specifikt ärende. Det finns inget statistiskt i vår värld, säger Annie-Lie Jarhult.

Det vanligaste är att BUP tar initiativet till SIP-möten i ett tidigt skede. När det gäller ensamkommande barn görs alltid en SIP, berättar Martin Glosax. Skolan tar också ofta initiativet till SIP, tillägger Annie-Lie trots att det ännu inte är deras ansvar formellt sett.

En svårighet som ibland uppstår, säger Martin Glosax är att de som representerar socialtjänsten inte alltid har mandat att fatta beslut. De har ofta mandat att fatta beslut om sådant som ryms inom befintlig verksamhet, men om det handlar om resurser utöver det så måste oftast besluten tas på en högre nivå i organisationen.

När en SIP är skriven scannas den in i de olika myndigheternas dokumentationssystem. Fortfarande finns dock vissa rent tekniska och journalmässiga svårigheter som innebär en tröghet och därför behöver åtgärdas.

Alla känner till SIP

De anställda har fått information om SIP av nyckelpersoner inom sina respektive verksamheter. SIP är idag ett välkänt begrepp i Kronobergs län

Utvecklingsarbete pågår

Kronobergs län medverkar i ”Psynken¹⁴ på intensiv nivå” och har där tillsammans med 14 verksamheter i andra län blivit uttaget att delta i testmätningar av resultatet vad gäller stödet till barn och ungdomar med lättare psykisk ohälsa.

Det är inte ovanligt att ungdomarna glömmet vilken tid eller vilken dag de ska komma till verksamheten. För att kunna lämna påminnelser på ett sätt som kan passa barn och unga pågår arbete med att utveckla en PåminnelseApp för mobiltelefoner. Genom appen kan ungdomarna få påminnelser om exempelvis besökstider på barn- och ungdomshälsan och påminnelser om att de ska träna på något de kommit överens med sin

¹⁴ Åren 2012 - 2014 bedriver SKL i samverkan med ett antal regioner ett utvecklingsarbete för att synkronisera samhällets insatser för barn och unga som har, eller riskerar att utveckla, psykisk ohälsa. All hjälp som samhället kan erbjuda (från skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård) ska vara lätt att hitta och ges i rätt tid. www.skl.se/psynk

behandlare om. I utvecklingsarbetet samverkar barn- och ungdomshälsan och regionförbundet.

Barn- och ungdomshälsan kommer också att arbeta fram en verktygslåda/guide för primärvården när det gäller lättare psykisk störning. Verktygslådan kommer att innehålla frågor som är vanliga att barn och ungdomar ställer och också svar på frågorna. Verktygslådan är tänkt att förenkla vårdcentralernas vardag och innebär samtidigt en kompetensutveckling.

Unga vuxna riskerar att hamna mellan stolarna. Att utveckla första linjens vård för unga vuxna vore väldigt bra, menar Annie-Lie Jarhult och Martin Glosax. De kommer därför att föreslå en diskussion om, inom ramen för ”priouppdraget”, att utveckla första linjens vård till att omfatta unga vuxna upp t o m 25 år.

Hur man bäst kan nå och hjälpa de mycket små barnen och deras familjer är också en fråga som diskuteras.

Utvecklingsområden

Samverkan mellan BUP och skolan kring ”traditionell psykisk ohälsa” är lättare än när det gäller samverkan kring neuropsykiatrisk problematik, säger Martin Glosax. När det gäller neuropsykiatri är det inte lika självklart vad BUP ska göra och vad elevhälsan eller andra ska göra. Det är ett svårare och nyare område. ”Det blir en väg att gå”, innan man kommer fram till detta. Det kan också vara svårt att få tillgång till den skolpsykolog som behövs i en liten skola i glesbygden. I länet finns en rad friskolor. Det innebär att samverkan omfattar en stor mängd personer. För det allra mest fungerar det väldigt bra. Men inom några områden behöver samverkan utvecklas.